

довідка, сформована у ЄДЕБО.

«На сьогоднішній день значна кількість аспірантів втратила право на відстрочку, – розповідає адвокат Євген Филипєць. – Підставою стала **постанова №560** від 16 травня 2024 року, яка визначила [довідку з ЄДЕБО] як єдиний документ, що може слугувати документальною підставою для оформлення відстрочки. ТЦК та СП ставляться до цього формально і значна категорія осіб, яка не може надати ці довідки, отримують відмову».

За словами Филипця, зараз до нього часто звертаються за консультаціями чоловіки, які навчаються у ЗВО на денній формі, але з тих чи інших причин не можуть отримати довідку з ЄДЕБО. Одна з цих причин – вони були зараховані поза ліцензованими обсягами і в університеті просто не внесли їх до єдиної електронної бази.

Читайте також: **Рада законом обмежить виїзд чоловіків за кордон під час воєнного стану**

«Був перебор»

Сплеск кількості аспірантів не залишився непоміченим у Міністерстві освіти і науки. Заступник міністра Михайло Винницький каже, що саме у травні вони зауважили раптову появу у ЄДЕБО великої кількості аспірантів 2022 та 2023 років набору.

«Періодично робимо звіти з Єдиної державної електронної бази з питань освіти. І ми побачили, що один заклад масово записав аспірантів 23-го року навчання заднім числом. У програмі було закладено, що заклади вищої освіти не можуть вносити аспірантів більше, ніж визначено ліцензованим обсягом. Але, як виявилось, деякі наші підприємливі заклади побачили, що можна вже з початку нового року вносити аспірантів заднім числом без цих обмежень. Для такої категорії аспірантів ліміт не був запрограмований», – пояснює Михайло Винницький.

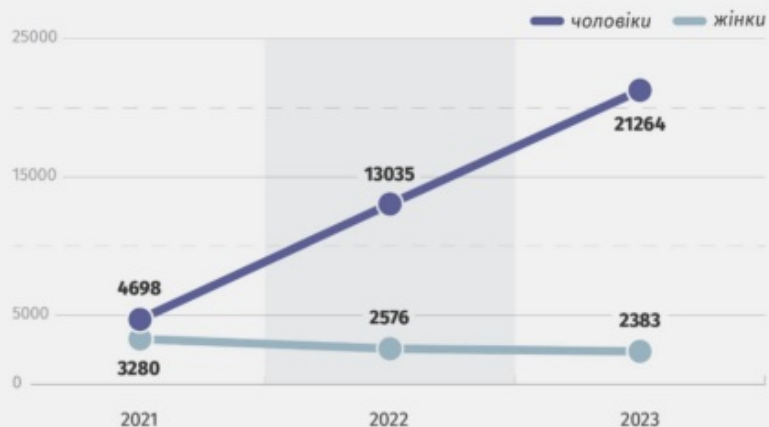
Цю лазівку вже закрили. Крім того, встановили обмеження – заклади вищої освіти не могли сформувати довідку з ЄДЕБО про аспірантів для ТЦК, внесених з порушенням строків, а також не могли вносити постфактум до бази нових аспірантів.

Також була створена тимчасова міжвідомча комісія, яка вивчає документи щодо кожного аспіранта окремо. У кінці червня МОН розіслало листи 147 закладам вищої освіти з вимогою надати документи щодо кожного проблемного здобувача освіти.

ЗРОСТАННЯ КІЛЬКОСТІ АСПІРАНТІВ В УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ВПРОДОВЖ 2021-2023 РОКІВ

Впродовж двох років кількість чоловіків, які вступають в аспірантуру, зросла у понад чотири рази

дані: Єдина державна електронна база з питань освіти

Абсолютним рекордсменом за кількістю внесених у ЄДЕБО аспірантів виявився **Класичний приватний університет** із Запоріжжя, який, за даними МОН, перевищив ліцензований обсяг за два останні навчальні роки на майже 3,5 тис. осіб.

Аналіз NGL.media отриманих за запитом даних (дані надало ДП «Інфоресурс», яке є технічним адміністратором Єдиної державної електронної бази з питань освіти) показує, що понад 3400 чоловіків, які вступили на аспірантуру цього приватного університету минулого року, внесли до ЄДЕБО лише у травні цього року.

Дані у ЄДЕБО вносили навіть на вихідних. Лише по суботах-неділях до системи вписали майже 1700 аспірантів, працюючи навіть вночі – у проміжку між північчю та 6-ю ранку внесли понад дві сотні аспірантів.

Поки журналісти готували цей матеріал, Міносвіти **анулювало** ліцензію Класичного приватного університету. Проте керівництво цього закладу звернулося до суду, вимагаючи визнати протиправним та скасувати наказ Міносвіти про результати

перевірки. 22 серпня університету вдалося не тільки зупинити дію наказу МОН на час судового розгляду – суд також **заборонив** міністерству блокувати чи призупиняти можливість створення та завантаження Класичним приватним університетом довідок з ЄДЕБО, які потрібні аспірантам для подачі у ТЦК.

Читайте також: **Мобілізація: відповіді на найпоширеніші питання**

Ректор Класичного приватного університету Віктор Огаренко у розмові з NGL.media переконує, що набирати аспірантів поза лімітами були вимушені через брак коштів. «Ми були на грані того, щоб звільнити з роботи тих, хто тут працював. Тому було прийняте таке колективне рішення вченою радою», – каже він.

Щодо внесення найбільшої кількості аспірантів саме у травні, то за словами ректора, це пов'язано з «труднощами роботи» у Запоріжжі, а також регулярними вимкненнями електропостачання.

«А краще було б не вносити, як деякі вузи? Ви ж знаєте, мабуть, що по Україні в усіх вузах ця ситуація була така ж, з перебором. Майже всі вузи на це пішли. І більшість нічого не вносили [в ЄДЕБО], в тому числі наші запорізькі вузи. Взяли надурили людей і все. А ми внесли. Я думаю, що міністерство було в курсі. Була можливість призупинити внесення даних, але ніхто не призупиняв», – вважає Віктор Огаренко.

Крім того, виявилось, що ще в квітні цього року така діяльність привернула увагу поліції, яка почала розслідування за ч. 4 ст. 368-3 та ч. 5 ст. 361 ККУ (підкуп службової особи, несанкціоноване втручання в роботу інформаційних мереж).

Як **вважають** слідчі, крім оплати двох семестрів майбутні аспіранти мали заплатити ще по 3000 доларів хабаря. Два місяці тому суд **наклав** арешт на понад три тисячі вилучених під час обшуку особових справ аспірантів та інші документи.

«Ви знаєте, нехай розслідують, а ми будемо тільки допомагати, якщо хтось цим займався, – прокоментував ймовірне хабарництво ректор Віктор Огаренко. – Те, що в касу університету вносили – це університету, а те, що не вносили – це не університетське. На сьогоднішній день університет отримані кошти від зарахованих аспірантів використав для проплати податків до 1 січня 2025 року, тобто зробив авансові платежі, щоб допомогти ЗСУ».

Ректор також наголошує, що університет не буде відраховувати усіх набраних поза лімітом. «Ми поставили питання, що будемо проводити атестацію. І тих, хто її не пройде, ми відрахуємо. А так просто відрахувати, то на чому це повинно ґрунтуватись? Був перебор, але кого відраховувати – того, хто був зарахований 160-м, чи того 3000-го?», – каже він.

Читайте також: **Відповідальність за ухилення від призову: роз'яснення правників**

Лазівка в системі

Якщо історія з Класичним приватним університетом вражає розмахом, то інші заклади вищої освіти були більш обережними. Наступна п'ятірка ЗВО у нашому рейтингу внесла у 2024 році приблизно від 100 до 300 аспірантів попередніх років. Тобто цифри не настільки вражаючі.

Нові правила вступу для аспірантів у 2024 році

Аспіранти, які навчаються за денною формою здобуття освіти, не підлягають мобілізації. Основна **новація** цього року – це неможливість вступити на аспірантуру на денну форму навчання за контрактом, яка стала **надзвичайно популярною** у 2022-2023 роках. Вступ на аспірантуру за контрактом цього року можливий лише на заочній та вечірній формах.

Інші зміни:

– кількість бюджетних місць цьогоріч збільшили вдвічі – з 3200 до 7000;

– скасували можливість переведення на денну (і дуальну) форму навчання для тих, хто вже здобуває освіту на заочній або вечірній формах;

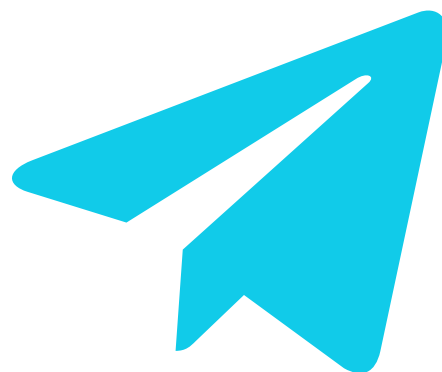
– обмежили можливість поновлення на денне навчання: поновитися тепер мають право лише люди, які не є військовозобов'язаними, а також інші категорії, яким законно дозволено переривати навчання (вагітність, військова служба, медики тощо);

– підвищили бали тесту загальної навчальної компетентності із 150 до 160 балів;

– не прийматимуть міжнародні мовні сертифікати замість складання єдиного вступного іспиту в частині іноземної мови.

До закінчення перевірок заступник міністра Михайло Винницький не хоче називати конкретні ЗВО, які завищили кількість аспірантів.

«Класичний приватний – не єдиний університет, який скористався лазівкою в

ЄДЕБО. Але також були заклади, які абсолютно добросовісно зараховували аспірантів в межах своєї діяльності і просто не вносили вчасно інформацію в ЄДЕБО. Завдання комісії є розібратися, хто просто помилився і не вніс вчасно, а хто намагався використати цей «баг» на свою користь, – каже Винницький. – Я думаю, що це було б неправильно з моєї сторони [називати конкретні ЗВО], тому що заклад міг з різних причин не подати вчасно до нас документи. Я не хочу зараз звинувачувати будь-кого. Коли будуть результати цих перевірок, ми зможемо їх озвучити, в тому числі наслідки цих перевірок».

За словами Винницького, якщо не враховувати Класичний приватний університет, то було ще десь 2400 проблемних аспірантів. З них перевірили вже приблизно тисячу.

«У багатьох випадках мова йшла про одного-двох аспірантів, не було проблем з перевищенням ліцензованого обсягу, просто так сталося, що їх вчасно не внесли. Серед них були іноземці, жінки, аспіранти заочної форми навчання. Тому цифра 147 – це загальна кількість закладів і установ, в яких виявилися проблеми, але вже щодо багатьох із цієї загальної кількості вирішено питання», – пояснює Винницький.

У відповідь на запит NGL.media отримали від МОН список із 147 ЗВО, які цього року створювали картки в системі для аспірантів 2022-2023 років – загалом 5709 аспірантів. Це дані станом на травень. Окремо за запитом у липні NGL.media отримали набір даних від ДП «Інфоресурс», і там таких аспірантів менше на двісті людей. Ймовірно, деякі ЗВО вже відрахували частину аспірантів або скасували накази про їхнє зарахування.

Читайте також: [Що пропонує новий законопроект про мобілізацію](#)

Кілька опитаних журналістами NGL.media ЗВО повідомили, що вже пройшли перевірку міжвідомчої комісії МОН. Наприклад, про це нам повідомив ректор Запорізького національного університету Микола Фролов. За його словами, у 2024 році вносили людей до бази із запізненням через «людський фактор». За даними МОН, станом на травень університет мав 273 таких аспіранти.

Разом з тим, NGL.media виявили **судовий позов** 12 аспірантів Запорізького національного університету, які оскаржують своє відрахування із університету у червні цього року. Їхній адвокат розповів, що вони не були внесені до ЄДЕБО. Судячи з отриманих від «Інфоресурсу», із цього ЗВО не відраховували нікого з аспірантів з набору попереднього року.

Перевіряють і аспірантуру Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки. Як стверджує заступник директора Ігор Гужва, вносили дані аспірантів у ЄДЕБО заднім числом з різних причин, в тому числі через зміну органів управління – інститут перейшов у підпорядкування Фонду держмайна.

«Міністерство освіти і науки надіслало нам два листи. У першому просили документи про здобувачів – від наказів про зарахування до квитанцій про оплату за навчання. Другий лист – про уточнення деяких даних. Пакет

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

документів подали, але відповіді поки не має», – каже він.

Натомість перевірку уже пройшов Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій. В.о. ректора Іван Парубчак пояснює, що обійняв цю посаду 7 вересня 2023 року, коли дані про аспірантів вже мали б внести до ЄДЕБО. Каже, не зміг з'ясувати причину такої ситуації.

У них було 72 таких аспіранти за минулий рік. На відміну від багатьох інших університетів, чиї сайти досліджували NGL.media, «ветеринарний» **публікує** накази про зарахування. Ми навіть перевірили метадані файлів – вони були востаннє збережені 4-5 вересня 2023 року, тому шансів, що когось прийняли на навчання пізніше нема.

Читайте також: **Мобілізація: що приховано за новими нормами і які наслідки вони вже мають**

Невчасно внесли майже двісті своїх аспірантів 2023 року вступу у Запорізькій політехніці. Ректор Віктор Грешта пояснив, що вони керувалися іншою **постановою** Кабміну, в якій до січня цього року прямим текстом не була прописана необхідність внесення аспірантів до ЄДЕБО. Як тільки вступила в дію її нова редакція – вони це зробили. Таке пояснення є дивним, оскільки всі опитані нами ЗВО та представники міністерства керуються наказом, який вимагає вносити дані у ЄДЕБО протягом п'яти днів. За словами Грешти, у Запорізькій політехніці минулоріч зарахували аспірантів навіть менше ліміту – 196 проти дозволених 221.

В Академії праці, соціальних відносин і туризму, як свідчать дані, цьогоріч внесли 141 аспіранта 2023 року вступу. За версією ректора Віктора Сухомлина, інформацію в ЄДЕБО вони не вносили нібито тому, що не всі студенти мали повний пакет документів з військового обліку. І тільки тоді, коли всі чоловіки-аспіранти оновили свої дані в ТЦК і СП, академія почала вносити їх до бази.

Проте на уточнюючі запитання Віктор Сухомлин не дочекався і кинув слухавку. На наступні дзвінки він просто не відповідав.

Загалом в межах країни залишилось перевірити приблизно 1400 аспірантів, каже заступник міністра Михайло Винницький. «Із них понад тисяча – це з таких закладів, які взагалі не подають нам додаткової інформації про зарахування. Щодо 400 [аспірантів], то ми зараз проводимо перевірки і найближчим часом, думаю, щодо багатьох з них тимчасові обмеження будуть зняті. Серед тієї тисячі теж можуть бути дівчата, жінки, іноземці», – каже заступник міністра, ще раз аргументуючи, чому називати конкретних потенційних порушників погано.

Читайте також: **СБУ затримала ще трьох військкоматівців та посадовця ВЛК, які за хабарі «списували» ухильантів**

Результати перевірки обіцяють у вересні-жовтні. Тим часом, каже Винницький, на міністерство намагаються тиснути, або розблокувати аспірантів деяких ЗВО.

«Скажу відверто, до мене звертаються дуже багато різних людей, через різні неформальні звернення стосовно деяких закладів, в тому числі чинні і колишні народні депутати, в тому числі різні особи, які вважають, що на мене можна якось тиснути, чи на інших членів комісії можуть якось здійснити вплив, – каже Винницький. – На всі такі звернення ми завжди відповідаємо: будь ласка, подайте документи, які потрібно подати за списком, і ми якнайшвидше розглянемо їх і будемо знімати обмеження. Якщо немає документів, які показують, що відповідний аспірант реально вступив у 2023 році, реально проходив навчання, складав вступні іспити, оплатив контракт – ми не можемо тоді «відпустити» їхні картки для того, щоб сформувати довідки для ТЦК».

«Міністерство освіти не є слідчим органом»

Внесення аспірантів до ЄДЕБО заднім числом – не єдина проблема. Є підозри, що принаймні 15 українських ЗВО порушили ліцензовані обсяги, і зараз їх перевіряє ліцензійна комісія. Це і державні, і приватні заклади, каже Михайло Винницький.

Тут знову в міністерстві не назвали жодного інституту чи університету. Наш аналіз даних показав три десятки ЗВО з відхиленнями від обсягів, але більшість – це одна-три людини. Але є кілька, де відхилення значні.

Для прикладу, у вже згаданій київській Академії праці, соціальних відносин і туризму не лише внесли до ЄДЕБО 141 аспіранта минулорічної вступної кампанії. При ліцензованому обсязі у 40 аспірантів на рік, у попередні два роки загалом до ЄДЕБО там чомусь вписали понад три сотні людей. При цьому відрахованих було дуже мало.

Проректор з навчально-педагогічної роботи академії Ігор Чорнодід, як тільки почув суть запитання про перевищення обсягів, кинув слухавку зі словами, що зателефонує пізніше, але так і не зателефонував. І наступного дня на дзвінок вже не відповів.

У відповідь на письмовий запит з проханням пояснити причину перевищення ліцензованих обсягів Академія праці надіслала NGL.media лише формальну відписку, в якій не було ані слова по суті.

Ще до кількох ЗВО ми або взагалі не змогли додзвонитись, або там відмовляються говорити, тому ми вислали запити. Виявилось, університети також масово відраховували аспірантів. Тому при занадто великому наборі все одно могли залишитися в межах дозволеного.

Читайте також: **Голова Львівщини, у якого на потоці "ухильанти" тікали**

за кордон, тепер відмежувався від скандалу з Гринкевичем, з яким підписував числені угоди і позував на фото

Прикладом може слугувати київський приватний Європейський університет. При ліцензованому обсязі на аспірантів у 303 людини, за 2022 рік у них було внесено до ЄДЕБО на 90 людей більше. У відповіді на запит Європейський університет пояснив, що у 2022-му набрав не 393, а 383 аспіранта, але при цьому відрахував 117. Так само у 2023 році зараховували 309 осіб, але 42 людини відрахували. Ми підтвердили ці цифри окремим запитом до «Інфоресурсу». Дані за 2023 рік збіглись повністю, а за 2022 рік ми взагалі побачили ще на десять відрахованих більше.

Натомість Науково-дослідний інститут публічного права (Київ) може набирати 15 аспірантів щороку, але отримані нами дані свідчать, що 2022 році вони набрали 81 аспіранта (пізніше 36 відрахували), а у 2023 році – 49 аспірантів (лише один відрахований цього року).

Дослідження NGL.media також виявило, що існують ЗВО, які взагалі не вносили усіх зарахованих аспірантів до єдиної бази. З'ясували ми це наступним чином. Журналістка попросила зголоситись аспірантів, які не можуть отримати довідки з ЄДЕБО, і більшість з них виявились аспірантами приватного Львівського університету бізнесу та права. Також одразу кілька львівських адвокатів, які ведуть подібні проблемні справи, повідомили, що більшість їхніх клієнтів, які не можуть отримати довідку з ЄДЕБО – аспіранти саме цього закладу.

Якщо вірити офіційним даним системи, то у 2023 році цей університет зарахував лише одного аспіранта, у 2022 році – 106 аспірантів (ліцензований обсяг становить 80 осіб). Це люди, яких вже внесли до бази. Тож, очевидно, це не остаточна цифра.

Зрештою, підтвердження проблем Львівського університету бізнесу та права ми отримали і в Міністерстві освіти і науки.

«У нас зараз іде перевірка одного закладу, який стверджує, що він в 2023 році прийняв на аспірантуру людей, але не вносив даних в ЄДЕБО. Це той заклад, про який ви згадували у вашому запиті і . За своїм власним зверненням вони вказали на те, що перевищили ліцензований обсяг і що за неакредитованими освітніми програмами приймали студентів-аспірантів. Ну, і, відповідно, зараз іде певна перевірка їхніх дій. Очевидним є те, що вони до 16 травня видавали, можливо, якісь довідки в паперовій формі. І зараз ми будемо перевіряти, в тому числі, в Генеральному штабі, скільки в нас є осіб, які користуються нібито відстрочкою за такими довідками», – розповів в інтерв'ю NGL.media Михайло Винницький.

Про яку кількість «зайвих» аспірантів йдеться, заступник міністра не каже: «Це питання, яке буде результатом розслідувань відповідних комісій. Я все-таки вірю в певні процесуальні дії. Ми маємо розуміти, що Міністерство освіти і науки не є слідчим органом».

У Львівському обласному ТЦК та СП не змогли надати інформацію щодо відстрочок від мобілізації аспірантів Львівського університету бізнесу та права, бо не ведуть такої статистики.

Впродовж тижня ми намагались отримати коментарі в.о. ректора Львівського університету бізнесу та права Жанни Семчук, яка володіє 51% статутного капіталу ЗВО і . Потім на наші питання пообіцяв відповісти юрист університету, але за майже три тижні так і не зробив цього.

Ще п'ять ЗВО перевірятиме Державна служба якості освіти, точніше зараз проводять перевірку двох закладів, а перевірку ще трьох планують. «Відповідно до листа Освітнього омбудсмена наразі Службою здійснюється перевірка двох закладів вищої освіти: Університету Григорія Сковороди у Переяславі та Харківської державної академії дизайну і мистецтв», – повідомили NGL.media у відповідь на запит.

Читайте також: **Ексочільник ВЛК з мільйоном доларів: подробиці затримання**

Що робити аспірантам

Якщо ваш університет чи інститут ще проходить перевірку, то доведеться почекати, поки будуть зняті обмеження. Якщо ж ви той, кого набрали поза ліцензованим обсягом, і ваш ЗВО ще й позбавили ліцензії, то тут складніше.

На прикладі Класичного приватного університету Михайло Винницький пояснює, що аспіранти, які вступили у 2021-2023 роках без порушення законодавства, можуть бути переведені до інших закладів освіти для завершення аспірантури. А от набрані понад ліміт не можуть претендувати на таке переведення. Принцип відсікання зайвих – часовий та за рейтингом. Тобто, якщо ліцензований обсяг був 100 аспірантів, то першу сотню за рейтингом внесених до ЄДЕБО переведуть в інші заклади, а всіх, хто був внесений пізніше – ні.

«Є два випадки щодо аспірантів, які вже виходили на захист в Класичному приватному університеті в момент, коли ліцензія була анульована. Ми уможливили тим аспірантам завершити свою аспірантуру і захиститися. Якщо процедура захисту вже була запущена, то цей процес мав би бути завершений, і, очевидно, Міністерство освіти і науки визнає такі захисти», – стверджує заступник міністра освіти і науки Михайло Винницький.

Читайте також:

- СБУ затримала чотирьох військових керівників, які заробляли на ухиянтах
- Прикриваючи власні прорахунки з проведення мобілізації, тепер із нас роблять націю ухиянтів
- Держава знатиме про резервіста все: нові дані в реєстрах - Рада змінить порядок ведення військового обліку під час війни
- Мотивація долучитися до Сил оборони України
- Олена Білозерська: Про обов'язкову військову службу для жінок
- Від тюрми та від війни: як мобілізують українських в'язнів
- Лікарі ВЛК при Миргородському ТЦК отримали підозру в пособництві в ухиленні від мобілізації. Полтавська область - рекордсмен України по "непридатним"

Share 0

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) и [Twitter](#)

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань - за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку**

використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення. При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту [argumentua.com](#) та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонунвання частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com